דברי הכל אסורה · דולמי עייל בה ריחא: **ופלי דידי** · הלי כת תיהא דאסרגא כפת חמה וחבית פתוחה דמי: **פרי הלכתא** · דטוחן טעם לפגם מותר: חומן פגום גריסין רותחין ומשביח את הטוחן: **וקרייאן** · על האור אחר שנפל החומן לתוכן: **וכן היו עושין** · טוחנין חומן לתוך הגריסין טוחן והיה משביחן ורב דימי קאמר לה: **לא שיאמרו כו'** · [אומרת] היא כלומר לא שיוכלו לתת פגם בחבשיל מחמת דבר אחר כגון שהחמה חסירה מלח או יתירה דאם נפגם מחמת דבר אחר אין תולין הפגם באיסור ואסור: **אלא** · איזהו טעם לפגם שמותר: **כל שאינם חסירים** · שום תקון ואינה נאכלת מפני זה כלומר ואיסור זה פגום טעמה ואינה נאכלת לגו דוקא דכיון דפגימתה פורתא קרי לה אינה נאכלת: **ואיכא דאמרי** · הא דריש לקיש דקולא **נותן טעם לפגם שאמרו אין תולין כו'** · כלומר אין תולין הפגם בדבר אחר לומר אחסירה היא מלח ואינו היתה כתיקונה לא היה זה האיסור פוגמה שמלח היה מבטל את פגימת טעם האיסור ומתקנו אלא כיון דטעם האיסור פוגמה עכשיו כמות שהיא הוי פגם ומותר: **כל שטעמו וממשו** (ג) **נוקין עליו וזהו כזית בכדי אכילת פרס** · ועל כגון זה נאמר שיעור כזית בכדי אכילת פרס הלכה למשה מסיני שחסים בכשיעור פרס של חבשיל כזית מן האיסור נוקין עליו אע"פ שאין כזית של איסור נאכל בבת אחת כיון דאינו שוהה באכילתו אלא כדי אכילת פרס, מלמדת אכילתו ונוקה אבל אם אין בכדי אכילת פרס של חבשיל איסור הואיל ושוהה באכילתו כזית יותר מכדי אכילת פרס הוו להו כשתי אכילות של שני ימים ואין נוקין דקים להו לרבנן דאכילת פרס הוי שיעור שהיא אכילה, ופרס היא חצי ככר של עירובי תחומין ושיעורו חמשים ככר מג' לקב, חציה לבית המטבח שנאמר בה "והאוכל בבית יכבס בגדיו פרשוהו חכמים לשוהה בה שיעור אכילה כדתניא [והאוכל בבית והשוכב בבית אין לי אלא שוכב ואוכל לא אוכל ולא שוכב מנין תלמוד לומר יכבס את בגדיו ריבה אם כן מה תלמוד לומר האוכל והשוכב ליתן שיעור לשוכב-כדי אכילה וכמה היא אכילה כדי אכילת פרס והוא חרבע ביצים: טעמו

אמר רב יהודה אמר שמואל הכי הלכתא · ה"ג בספרים וכן נראה מדאמר בסמוך מדברי טוען גלמוד טוען טעם לפגם מותר ומאי מדברי טוען וכי משום דמפרשינן למתני' ליהוו סברי לה אלא מדגר' הכי הלכתא ניחא(ג) מדר' יהודה שמעי' בהדיא וכן מדר' יוחנן בהדיא בסמוך דקאמר אם ריבה טוען טעם לפגם מותר ומסתמא רבה בר בר חנה ורב ("לחדי) נמי שבאו לפרש המשנה כמו כן אזלי בשיטתייהו:

נעשה כמי שהשביח כו' · תימה אמאי נקט הלי לישנא דהא ודאי משביח הוא וי"ל לפי שעיקר הקבח לא היו עד לאחר שירתיהו ולישנא: **וקוראין** אותו שחליים · לפי שהיו רגילין להניח בו חומן כמו בשחליים כדאמרינן לעיל* גבי *(תחלי) לי איכא בהו אלא מינגרי בהו ואשמעינן רב דימי שהיה משביח מן החומן: **אמר** ריש לקיש כ"ע לפגום · (ד) לא שיוכל לומר שהקדירה נפגמה מחמת דבר אחר כו' להלי לישנא קמא הוי לתומרא וה"ק מה שהתירו חכמים פגם לא מייריי בפגם שיש לתלותו בדבר אחר כגון בחסרון מלח לו ביתרון כי אותו פגם ודאי לא התירו כמו שאילו היתה כתקונה ממלח וחבלין היה האיסור טוען בהם טעם לשבח אלא איזהו פגם שמותר כל שאינה חסירה כלום ואינה נאכלת מפני זה פירוש שהאיסור פוגמה ואינה נאכלת לגו דוקא שאינה נאכלת כלל אלא כלומר שנפגמת ואיכא דאמרי אמר ר"ל טוען טעם לפגם שאמרו אין תולין הפגם בדבר אחר כדי לאסור שיאמרו אין הפגם מחמת האיסור אלא מחמת יתרון או חסרון מלח ואילו היתה כתקונה לא היה האיסור פוגמה ואסור אין אומרין כך אלא כיון שהיא פוגמת עכשיו כמו שהיא בין שהיא חסירה או יתירה מלח מותר: **א"ר** יוחנן כל שטעמו וממשו אסור ולוקין עליו טעמו ולא ממשו אסור ואין לוקין עליו · פי' רש"י בפרק גיד הנשה (תולין דף לח:) מכאן לטעם כעיקר לגו דאורייתא ופי' כגון(ה) חלב שנפל לתוך בשר או חלב שנפל ניצוח שאין ממשו בטין ואין נראה מה שפי' רש"י חלב שנפל לתוך בשר דאפילו לפירוש רש"י לטעם כעיקר לגו דאורייתא מודה בבשר בחלב דהוי דאורייתא דדרך בישול אסרה תורה כדאמר בשמעתתא דטיפת חלב כו' פ' כל הבשר (שם דף קח.) ועוד דהאוכל בשר בחלב אוכל ממשו של איסור כשאוכל הבשר כדאמר פרק כל הבשר (שם) (ו) אלא צריך לומר כגון חלב שנפל ונבלע לתוך הבשר לגיכא רק טעם בעלמא וטעם לגו דאורייתא *מדקאמר אבי שמע מינה טעמו ולא ממשו בעלמא דאורייתא דלי סלקא דעתך דרבנן מבשר בחלב אמאי לא גמרינן דח,דום הוא לי חידוש אע"ג דמי משמע דכי נמי ליתא בעלמא אלא מדרבנן גבי בשר בחלב הוי דאורייתא והכי הלכתא כר' יוחנן וכן משמע בפרק כל הבשר בשמעתתא דטיפת חלב דאמר אבי טעמו ולא ממשו דאורייתא דלי מדרבנן וכו' ורבא אמר דרך בישול אסרה תורה משמע דסבר רבא טעמו ולא ממשו דהייט טעם כעיקר לגו דאורייתא והלכתא כרבא לגבי אבי ועוד ראיה מפרק גיד הנשה דקאמר גבי זרוע בשלה דאיל מזר(ז) והוא היתר מכלל איסור כזה שהתיר הכתוב לבשל הזרוע עם האיל ואמר רבא לא נגרעה אלא לטעם כעיקר דבקדשים אסור מכל אחר יגע בבשרה יקדש וגבי זרוע בשלה שרי מדנקט רבא טעם כעיקר בקדשים אסור משמע הא בחולין שרי וקרא דגישולי עובדי כוכבים שהה הכתוב להגעיל כלי מדין אע"פ שלא היה בהם רק טעם מיניה לא גמרינן דחידוש הוא דהא אפי' קדירה בת יומא א"ל דלא פגמה פורתא ואפ"ה אסרה רחמנא אלמא חידוש הוא אלא לא גמרינן מיניה ואע"פ דבפרק אלו טובלין בפסחים (דף מד:) מייתי קרא דמשרת ענבים גבי טעם כעיקר לגו דרשא גמורה מדאורייתא היא אלא אסמכתא בעלמא ולעולם טעם כעיקר לגו דאורייתא כך שיטת רש"י ולא נראה לר"ת דהא ר' יוחנן אית ליה דר"ע פרק אלו טובלין (שם דף מד:) דילף טעם כעיקר מגישולי עובדי כוכבים ואין לומר דאסמכתא בעלמא היא דהא פריך התם והאי משרת להיתר מלמדרש לאיסור הוא דאתא האי מיבעי ליה לטעם כעיקר מדפריך הכי בהדיא אלמא דרשא גמורה היא דהא ר"ע מוכח מיניה היתר מלמדרש לאיסור לחייב מלקות לזיר שקרה פגו ביין ויש בו להלמדרש מפת ומיין ורבנן מוכחים מיניה טעם כעיקר וכי היכי דלר"ע הוי דרשא גמורה גבי היתר מלמדרש לאיסור מדחייב עליה מלקות ה"נ לרבנן הוי דרשא גמורה מדאורייתא דטעם כעיקר לגו דאורייתא וההיא דפרק כל הבשר (חולין דף קח.) דאמר רבא דרך בישול אסרה תורה דמשמע דפליג על אבי ויסבור דטעם כעיקר לגו דאורייתא כדפרישית לפי שיטת רש"י לא היא אלא ודאי גם רבא ס"ל דטעם כעיקר לגו דאורייתא דבפרק התערובות (זבחים דף עח.) קאמר רבא *אימור דאמרי רבנן ריבא ובטעמא וכי היכי דבריבא הוי לגו דאורייתא מאחרי רבים להטות ה"נ בטעמא והתם בפרק כל הבשר ה"ק רבא לאבי מבשר בחלב לא תוכל להוכיח דטעמו ולא ממשו דאורייתא דהייט טעם כעיקר משום דבשר בחלב דרך בישול אסרה תורה ודחויא בעלמא הוא אבל ודאי טעם כעיקר דאורייתא כדאמר ליה בפסחים (דף מד:) ממשרת ענבים והיא דפרק גיד הנשה (חולין דף לח:) דגבי זרוע בשלה דקאמר רבא (ח) גרסינן לא נגרעה אלא להיתר מלמדרש לאיסור דבקדשים אסור מכל אחר יגע בבשרה יקדש והכא שרי כגון שמקלף בשר הכתף עם כל הזרוע חוץ לרוחב ובולע האיל מן הזרוע הני שיעור כדפי' פרק גיד הנשה (שם דף לח.*) אבל חולין אין היתר מלמדרש לאיסור דחולין מקדשים לא גמרינן ועוד יש לישב גירסת הספרים והכי פירושו דבקדשים אסור וה"ה בחולין ונקט קדשים משום דאיירי בהו קרא דכל אחר יגע בבשרה יקדש (ט) הייט משום דאי לא אשכחנא קרא אחרינא לאשמעינן טעם כעיקר ואוקימנא קרא דחטאת לטעם כעיקר קודם מלהיתר מלמדרש לאיסור אבל בתר דחזינן טעם כעיקר ממקום אחר ודאי אוקמינן לקרא דחטאת להיתר מלמדרש לאיסור ומכל מקום מייתי ליה לטעם כעיקר משום דהדרשא פשוטה יותר כי כן רגיל התלמוד גבי מילה לדחות שבת מיום המילה ובפרק ר"א דמילה (שבת דף קלב.) דריש לה מבן שמונת ימים וכן למול במקום נגע והכי מוכח דטעם כעיקר שרי גבי אבל זיר כגון שמבשל

דברי הכל אסורה בפת צוננת וחבית מגופה דברי הכל מותרת, לא נחלקו אלא בפת חמה וחבית מגופה בפת צוננת וחבית פתוחה והא דידי נמי כפת חמה וחבית פתוחה דמי: זה הכלל כל שבהנאתו בנותן טעם בו: אמר רב יהודה אמר שמואל הכי הלכתא ואמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא שנפל לתוך גריסין רותחין אבל נפל לתוך גריסין צוננין והרתיחן נעשה כמי שהשביח ולבסוף פגם ואסור וכן כי אתא רבין אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן לא שנו אלא שנפל לתוך גריסין רותחין אבל נפל לתוך גריסין צוננין והרתיחן נעשה כמי שהשביח ולבסוף פגם ואסור וכן כי אתא רב דימי כו' וכך היו עושין בעירבי שבתות בציפורי וקוראין אותם שחליים אמר ריש לקיש נותן טעם לפגם שאמרו לא שיאמרו קדירה זו חסירה מלח יתירה מלח, חסירה תבלין יתירה תבלין, אלא כל שאין חסירה כלום ואינה נאכלת מפני זה ואיכא דאמרי אמר ריש לקיש נותן טעם לפגם שאמרו אין אומרין קדירה זו חסירה מלח יתירה מלח, חסירה תבלין יתירה תבלין אלא השתא מיהא הא פגמה. אמר ר' אבהו אמר רבי יוחנן כל: שטעמו וממשו אסור (*לוקין) עליו וזהו כזית בכדי אכילת פרס טעמו

אמר רב יהודה אמר שמואל הכי הלכתא · ה"ג בספרים וכן נראה מדאמר בסמוך מדברי טוען גלמוד טוען טעם לפגם מותר ומאי מדברי טוען וכי משום דמפרשינן למתני' ליהוו סברי לה אלא מדגר' הכי הלכתא ניחא(ג) מדר' יהודה שמעי' בהדיא וכן מדר' יוחנן בהדיא בסמוך דקאמר אם ריבה טוען טעם לפגם מותר ומסתמא רבה בר בר חנה ורב ("לחדי) נמי שבאו לפרש המשנה כמו כן אזלי בשיטתייהו:

נעשה כמי שהשביח כו' · תימה אמאי נקט הלי לישנא דהא ודאי משביח הוא וי"ל לפי שעיקר הקבח לא היו עד לאחר שירתיהו ולישנא: **וקוראין** אותו שחליים · לפי שהיו רגילין להניח בו חומן כמו בשחליים כדאמרינן לעיל* גבי *(תחלי) לי איכא בהו אלא מינגרי בהו ואשמעינן רב דימי שהיה משביח מן החומן: **אמר** ריש לקיש כ"ע לפגום · (ד) לא שיוכל לומר שהקדירה נפגמה מחמת דבר אחר כו' להלי לישנא קמא הוי לתומרא וה"ק מה שהתירו חכמים פגם לא מייריי בפגם שיש לתלותו בדבר אחר כגון בחסרון מלח לו ביתרון כי אותו פגם ודאי לא התירו כמו שאילו היתה כתקונה ממלח וחבלין היה האיסור טוען בהם טעם לשבח אלא איזהו פגם שמותר כל שאינה חסירה כלום ואינה נאכלת מפני זה פירוש שהאיסור פוגמה ואינה נאכלת לגו דוקא שאינה נאכלת כלל אלא כלומר שנפגמת ואיכא דאמרי אמר ר"ל טוען טעם לפגם שאמרו אין תולין הפגם בדבר אחר כדי לאסור שיאמרו אין הפגם מחמת האיסור אלא מחמת יתרון או חסרון מלח ואילו היתה כתקונה לא היה האיסור פוגמה ואסור אין אומרין כך אלא כיון שהיא פוגמת עכשיו כמו שהיא בין שהיא חסירה או יתירה מלח מותר: **א"ר** יוחנן כל שטעמו וממשו אסור ולוקין עליו טעמו ולא ממשו אסור ואין לוקין עליו · פי' רש"י בפרק גיד הנשה (תולין דף לח:) מכאן לטעם כעיקר לגו דאורייתא ופי' כגון(ה) חלב שנפל לתוך בשר או חלב שנפל ניצוח שאין ממשו בטין ואין נראה מה שפי' רש"י חלב שנפל לתוך בשר דאפילו לפירוש רש"י לטעם כעיקר לגו דאורייתא מודה בבשר בחלב דהוי דאורייתא דדרך בישול אסרה תורה כדאמר בשמעתתא דטיפת חלב כו' פ' כל הבשר (שם דף קח.) ועוד דהאוכל בשר בחלב אוכל ממשו של איסור כשאוכל הבשר כדאמר פרק כל הבשר (שם) (ו) אלא צריך לומר כגון חלב שנפל ונבלע לתוך הבשר לגיכא רק טעם בעלמא וטעם לגו דאורייתא *מדקאמר אבי שמע מינה טעמו ולא ממשו בעלמא דאורייתא דלי סלקא דעתך דרבנן מבשר בחלב אמאי לא גמרינן דח,דום הוא לי חידוש אע"ג דמי משמע דכי נמי ליתא בעלמא אלא מדרבנן גבי בשר בחלב הוי דאורייתא והכי הלכתא כר' יוחנן וכן משמע בפרק כל הבשר בשמעתתא דטיפת חלב דאמר אבי טעמו ולא ממשו דאורייתא דלי מדרבנן וכו' ורבא אמר דרך בישול אסרה תורה משמע דסבר רבא טעמו ולא ממשו דהייט טעם כעיקר לגו דאורייתא והלכתא כרבא לגבי אבי ועוד ראיה מפרק גיד הנשה דקאמר גבי זרוע בשלה דאיל מזר(ז) והוא היתר מכלל איסור כזה שהתיר הכתוב לבשל הזרוע עם האיל ואמר רבא לא נגרעה אלא לטעם כעיקר דבקדשים אסור מכל אחר יגע בבשרה יקדש וגבי זרוע בשלה שרי מדנקט רבא טעם כעיקר בקדשים אסור משמע הא בחולין שרי וקרא דגישולי עובדי כוכבים שהה הכתוב להגעיל כלי מדין אע"פ שלא היה בהם רק טעם מיניה לא גמרינן דחידוש הוא דהא אפי' קדירה בת יומא א"ל דלא פגמה פורתא ואפ"ה אסרה רחמנא אלמא חידוש הוא אלא לא גמרינן מיניה ואע"פ דבפרק אלו טובלין בפסחים (דף מד:) מייתי קרא דמשרת ענבים גבי טעם כעיקר לגו דרשא גמורה מדאורייתא היא אלא אסמכתא בעלמא ולעולם טעם כעיקר לגו דאורייתא כך שיטת רש"י ולא נראה לר"ת דהא ר' יוחנן אית ליה דר"ע פרק אלו טובלין (שם דף מד:) דילף טעם כעיקר מגישולי עובדי כוכבים ואין לומר דאסמכתא בעלמא היא דהא פריך התם והאי משרת להיתר מלמדרש לאיסור הוא דאתא האי מיבעי ליה לטעם כעיקר מדפריך הכי בהדיא אלמא דרשא גמורה היא דהא ר"ע מוכח מיניה היתר מלמדרש לאיסור לחייב מלקות לזיר שקרה פגו ביין ויש בו להלמדרש מפת ומיין ורבנן מוכחים מיניה טעם כעיקר וכי היכי דלר"ע הוי דרשא גמורה גבי היתר מלמדרש לאיסור מדחייב עליה מלקות ה"נ לרבנן הוי דרשא גמורה מדאורייתא דטעם כעיקר לגו דאורייתא וההיא דפרק כל הבשר (חולין דף קח.) דאמר רבא דרך בישול אסרה תורה דמשמע דפליג על אבי ויסבור דטעם כעיקר לגו דאורייתא כדפרישית לפי שיטת רש"י לא היא אלא ודאי גם רבא ס"ל דטעם כעיקר לגו דאורייתא דבפרק התערובות (זבחים דף עח.) קאמר רבא *אימור דאמרי רבנן ריבא ובטעמא וכי היכי דבריבא הוי לגו דאורייתא מאחרי רבים להטות ה"נ בטעמא והתם בפרק כל הבשר ה"ק רבא לאבי מבשר בחלב לא תוכל להוכיח דטעמו ולא ממשו דאורייתא דהייט טעם כעיקר משום דבשר בחלב דרך בישול אסרה תורה ודחויא בעלמא הוא אבל ודאי טעם כעיקר דאורייתא כדאמר ליה בפסחים (דף מד:) ממשרת ענבים והיא דפרק גיד הנשה (חולין דף לח:) דגבי זרוע בשלה דקאמר רבא (ח) גרסינן לא נגרעה אלא להיתר מלמדרש לאיסור דבקדשים אסור מכל אחר יגע בבשרה יקדש והכא שרי כגון שמקלף בשר הכתף עם כל הזרוע חוץ לרוחב ובולע האיל מן הזרוע הני שיעור כדפי' פרק גיד הנשה (שם דף לח.*) אבל חולין אין היתר מלמדרש לאיסור דחולין מקדשים לא גמרינן ועוד יש לישב גירסת הספרים והכי פירושו דבקדשים אסור וה"ה בחולין ונקט קדשים משום דאיירי בהו קרא דכל אחר יגע בבשרה יקדש (ט) הייט משום דאי לא אשכחנא קרא אחרינא לאשמעינן טעם כעיקר ואוקימנא קרא דחטאת לטעם כעיקר קודם מלהיתר מלמדרש לאיסור אבל בתר דחזינן טעם כעיקר ממקום אחר ודאי אוקמינן לקרא דחטאת להיתר מלמדרש לאיסור ומכל מקום מייתי ליה לטעם כעיקר משום דהדרשא פשוטה יותר כי כן רגיל התלמוד גבי מילה לדחות שבת מיום המילה ובפרק ר"א דמילה (שבת דף קלב.) דריש לה מבן שמונת ימים וכן למול במקום נגע והכי מוכח דטעם כעיקר שרי גבי אבל זיר כגון שמבשל

עין משפט נר מצוה

סא א סוס"ע י"ד סימן קלד סעיף יב:

סב ב מיי' פט"ו מהל' מאכלות אסורות הלכה כח סמג לאוין קמא טור"ע י"ד סימן קג סעיף ב:

[ל"ל דימי]

סג ג טור ש"ע שם סעיף ג:

סד ד מיי' שם הלכה ג והלכה ג.

נושא כלי (אדם) נותן טעם לפגם

[דף ל: וסס ד"ה בשחלים] נושא

[ל"ל שחלים] חומץ לתוך גריסין:

א) רותחת
ב) גרוניות

הגהות הב"ח

(ה) גמרא ונבסוף פוגם ואסור: (ב) רש"י ד"ה כל שטעמו וממשו אסור ונוקין וכו' יותר מבכדי: (ג) תוס' ד"ה אמר וכו' נימא דמדר' יהודה וכו' מדרבי יוחנן שמעינן בהדיא: (ד) ד"ה אמר לא ריש לקיש וכו' לפגם תדירות שאמרו לא שיוכלו וכו' אי"ר טעמו מפ שהתירו חכמים ריש לפגם לא מייריי וכו' לא התירו כיון שאילו היתה: (ה) ד"ה ל"ל יוחנן וכו' לגבי כגון חלב שנפל לתוך בשר לו יו"ל בשר לו חלב נימה שנפל שאין ממשו: (ו) בא"ר כדאמר פרק כל הבשר דקאמר אביי שמע מינה וכו' לי מדוש הוא אע"ג וכו' בשר בחלב הוי דאורייתא אלא צריך לומר כגון חלב וכו' ופשט לא דאורייתא והכי הלכתא כר' יוחנן כל': (ז) בא"ר גבי זרוע בשלה דאיל מיר זה היתר מכלל איסור דאיסור כזה דבעלמא אסור כה"ג שהתיר הכתוב לבשל וכו' דבקדשים אסור וכו' אע"ג דבפרק אלו טובלין: (ח) בא"ר דקאמר רבא לא נגרעה וכו' הכי גרסינן לא נגרעה אלא להיתר: (ט) בא"ר וה"ל משום וכו' אע"ג דקאמר רבא כוה אוקימנא:

מהגה

דאמרינן מיוחדים לטיחות בגיר זמ"ב בה מגרי בולן

"לא טרי"

תקבר ב' הלטונות בגיר לקיש בגזם:

אות אפשר לתלות בפגם בחוסר מלח אפשר

אות כשרת ל' זמ לבשר אולם בדיעבד לבאיחו אי' תוספת מלח — מותר

[ל"ל ולוקין]

מן מדקאמר אבי מע מד הוי דאורייתא שיך קודם ועוד דאכולל וכו' רש"ל

ל"ל אמור רבנן בטעמא ואמור רבנן בריבא וכו' וכן איתא בפס

[ר"ש גלי רחמנא]